

ม ห า ร ถ เ ท พ บุ ต ร

จำแต่ท่านผู้เป็นมุณี เมื่อใครๆ หวังอยากเป็นผู้มีอายุ
วรรณะ สุขะ พละ และรูปอันประณีต อย่าพึงมีใจข้องอยู่ในสิ่ง
อื่น พึงยังข้าวและน้ำอันตนคบแต่ดีแล้วเป็นอันมาก ให้ตั้งไว้
ในพระพุทธเจ้า เพราะใครๆ ในโลกนี้หรือโลกอื่น จะเป็นผู้
ประเสริฐกว่า หรือเสมอด้วยพระพุทธเจ้า มิได้มี พระตถาคต-
เจ้านั้น ถึงแล้วซึ่งความเป็นผู้ควรบูชาอย่างยิ่งกว่าบุคคลผู้
ควรบูชาทั้งหลาย ของชนผู้มีความต้องการบุญ แสวงหาผล
อันไพบูรณ์

มหาเถรสมาคม

๔๒๓

เรามีเวลาสร้างบารมีอยู่ในโลกนี้อย่างจำกัด จึงไม่ควร
ประมาทในการดำเนินชีวิต บัณฑิตทั้งหลายจะรีบชวนขวายเป็น
สังฆมุนี เพื่อเป็นเหตุให้เข้าถึงความสุขภายในที่แท้จริง ความ
สุขจากใจหยุดนิ่งนี้ ไม่อาจแลกได้ด้วยสมบัติใดๆ หากต้องลงมือ
ปฏิบัติด้วยตัวเอง เพราะผู้ใดทำใจหยุดนิ่งได้ ผู้นั้นจะเข้าถึง
ความสุขที่แท้จริง เป็นสุขที่ตรงกันข้ามกับสุขที่เกิดจากเบญจ-
กามคุณทั้งหลายในโลกนี้ เป็นสุขที่เที่ยงแท้ เป็นอมตะ ดังนั้น
หากเราตั้งใจลงมือทำในวันนี้ ก็จะได้วันนี้ หรือแม้วันนี้ยังไม่ได้ผล
ย่อมเป็นอุปนิสัยติดตัวเราไป ให้ได้เข้าถึงธรรมในวันข้างหน้า

มีธรรมภาษิตที่กล่าวไว้ใน มหาวรรคาน ว่า

“ข้าแต่ท่านผู้เป็นมุนี เมื่อใครๆ หวังอยากเป็นผู้มีอายุ
วรรณะ สุขะ พละ และรูปอันประณีต อย่าพึงมีใจข้องอยู่ใน
สิ่งอื่น พึงยังข้าวและน้ำอันตนตบแต่งดีแล้วเป็นอันมาก ให้
ตั้งไว้ในพระพุทธรูป เพราะใครๆ ในโลกนี้หรือโลกอื่น
จะเป็นผู้ประเสริฐกว่า หรือเสมอด้วยพระพุทธรูปได้ มิได้มี
พระตถาคตเจ้านั้น ถึงแล้วซึ่งความเป็นผู้ควรบูชาอย่างยิ่ง
กว่าบุคคลผู้ควรบูชาทั้งหลาย ของชนผู้มีความต้องการบุญ
แสวงหาผลอันไพบูรณ์”

มหาวิทยาลัยพุทธ

๔๒๔

นี่คือถ้อยคำของเทพบุตรองค์หนึ่ง ที่สามารถทำให้จิตใจของท้าวลัทธิกะจอมเทพหวั่นไหวได้ ในยุคเริ่มต้นของการประกาศศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของพวกเรา ตอนนั้นพระอินทร์ยังประมาทในการเสวยทิพยสมบัติอยู่ ยังไม่ได้โอกาสบำเพ็ญบุญกับพระอริยเจ้า ผู้เป็นทักขิไณยบุคคลอันเลิศ บุญกุศลที่เคยทำเอาไว้ในอดีต ซึ่งส่งผลให้ได้มาเป็นท้าวลัทธิกะจอมเทพนั้น ก็ไม่ได้ทำถูกเนื่อนาบุญ แม้จะได้รับการยอมรับให้เป็นจอมเทพผู้ปกครองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ แต่เมื่อเทียบรัศมีกายอายุขัย เทพบริวาร หรือทิพยปราสาทกับเทพบุตรผู้มีบุญอื่นๆ แล้วเทียบกันไม่ได้เลย

โดยเฉพาะในยุคแรกๆ รัศมีกายของพระอินทร์ จะด้อยกว่าทวยเทพที่ขึ้นไปใหม่เพราะเทพเหล่านั้นได้ทำบุญถูกเนื่อนาบุญ คือได้ทำบุญกับทักขิไณยบุคคล มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้น จึงทำให้ได้ทิพยวิมานที่ใหญ่โตโอฬาร อายุขัยยืนยาวกว่า คือเมื่อหมดอายุขัยจากสวรรค์ชั้นนี้ ก็จะจุติไปอุบัติในชั้นสูงๆ ขึ้นไป เวียนวนอยู่ในชั้นกามาวจรภูมิจนกว่าจะหมดบุญ บางท่านไม่ยอมกลับลงมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ท่านได้ประพฤติดุชกรรมต่อในสวรรค์ แล้วจึงไปอุบัติในพรหมโลก บางท่านเจริญสมาธิภาวนาจนได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ในพรหมโลกก็มี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๔๒๕

หากจะเปรียบแล้ว ก็เหมือนชีวิตของมนุษย์ในโลกของเรา แม้บางท่านไม่ได้ร่ำรวยเป็นอภิมหาเศรษฐี แต่ก็มีตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต มีคุณธรรมสูงส่งพอที่จะได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้นำ เช่นเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นประธานาธิบดี สำหรับบางคนไม่ได้มีตำแหน่งสูงส่งทางโลก แต่มีสมบัติมากมาย มีบ้านเรือนคฤหาสน์ใหญ่โตประหนึ่งจำลองสวรรค์ลงมา และยังรวยที่สุดในโลก เป็นต้น ชาวสวรรค์เขาก็มีความเป็นอยู่คล้ายๆ กับชาวโลก จะกล่าวถึงเทพบุตรองค์หนึ่ง ซึ่งแม้ไม่ได้เป็นจอมเทพของชาวสวรรค์ แต่ก็มีรัศมี มีอานุภาพยิ่งกว่าจอมเทพในสวรรค์ เรื่องมีอยู่ว่า

*ในสมัยพุทธกาล พระมหาโมคคัลลานะได้เที่ยวจาริกไปในเทวโลกตามปกติ ดังที่เคยปฏิบัติมา วันหนึ่งท่านได้ไปพบกับโคपालเทพบุตร ซึ่งออกจากวิมาน กำลังขึ้นรถทิพย์คันใหญ่เทียมม้า ๑,๐๐๐ ตัว เพื่อไปเที่ยวเล่นในอุทยานสวรรค์ พร้อมด้วยบริวารอีกมากมาย เนื่องจากเป็นขบวนราชรถที่ใหญ่โตมาก ไม่มีเทพองค์ไหนที่จะยิ่งกว่าหรือแม้เสมอเหมือน เพราะฉะนั้นท่านจึงได้รับฉายาว่า มหารถเทพบุตร

*มก. เล่ม ๔๔ หน้า ๕๑๘

มหาวิทยาลัยศิลปากร

๔๒๖

พระเถระได้สังเกตดูลักษณะของม้าทิพย์ ที่กำลังนำเทพบุตรผู้เป็นเจ้านายไปสู่อุทยาน เห็นว่ามีลักษณะพิเศษคือมีมาถึงพันตัว รุ่งเรืองดังท้าววาสวะผู้เป็นเจ้าแห่งเทวดา เทบุตรทั้งสองก็ล้วนสำเร็จด้วยทอง มีลูกกรงเป็นระเบียบเรียบร้อย โชติช่วงเหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ รถคันนี้คลุมด้วยข่ายทอง วิจิตรด้วยรัตนะต่างๆ มีรัศมีสีรุ้ง โชติช่วงด้วยหมู่เทพผู้ถือพัด-จามร คุมรถประดับตรงกลาง ระหว่างล้อรถวิจิตรไปด้วยลายร้อยลาย พร่างพรายดังสายฟ้าแลบ ดาราดาษด้วยลวดลายวิจิตรพิสดารยิ่งนัก

กองใหญ่ของรถมีรัศมีตั้งพัน เสียงของกงล้อฟังไพเราะ ที่อนรถก็งดงามตกแต่งด้วยเพชรพราวแสงเหมือนดวงจันทร์ ม้าเหล่านี้ผูกสอดด้วยสายแก้วมณี สูงใหญ่ว่องไว มีกำลังเร็วมาก รัศมีของเจ้านาย วังไปได้รวดเร็วดังใจนึก ม้าทั้งหมดนี้สามารถวิ่งไปได้อย่างพร้อมเพรียงกัน ยังใจผู้ขับยวดยานให้เบิกบาน เป็นยอดของม้าทั้งหลายที่ผูกสอดเครื่องประดับอันงดงาม เสียงรถ เสียงเครื่องประดับ เสียงกีบม้า เสียงร้องคำรนของม้า และเสียงเทพผู้บรรเลง ไพเราะเหมือนดนตรีของคนธรรพ์ในสวนจิตรลดา

ส่วนเหล่าอัปสรเทพนารีที่ยืนประนมมืออยู่บนรถมีดวงตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔๒๓

อ่อนโยนเหมือนตาลุกเนื้อทราย มีขนตาดก มีรอยยิ้มจากดวงหน้า พุดจาไพเราะน่ารัก คลุมด้วยชายแก้วไพฑูรย์ มีผิวละเอียด และส่องแสงสว่างไปทั่วสัพพัญญู โดยอาศัยเครื่องประดับที่คอ ที่มือ ที่เท้าและศีรษะ เหมือนดวงอาทิตย์กำลังอุทัย ดอกไม้และเครื่องประดับที่แขนทั้งสองไหวพริ้วเพราะแรงลม เปล่งเสียงกังวานไพเราะจับใจ

เมื่อเห็นดังนั้นพระเถระได้ถามว่า “ดูก่อนท่านเทพบุตร ท่านมีเทพกัญญาสองรักมืออยู่สองข้างในรถของท่าน ดูก้าวลักกะผู้ทรงวรชิวรุธ เมื่อก่อนท่านทำกรรมอะไรไว้ หรือว่าได้ชอบใจการประพฤติธรรมและการสมาทานวัตรอะไร ผลนี้คงมิใช่ผลของกรรมเล็กน้อยที่ท่านทำไว้ ท่านรุ่งโรจน์ข่มหมู่เทพเป็นนักหนา ช่วยเล่าบุญกรรมให้อาตมาฟังหน่อยเถิด”

มหาเถรเทพบุตรได้เล่าบุญกรรมของตัวเองให้พระเถระฟังว่า “ข้าพเจ้าโชคติ ที่ได้เกิดในยุคสมัยของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ถวายมหาทานกับพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์สาวก ได้มีโอกาสถวายทานที่เป็นดุจดั่งอสังขัตถทาน และตั้งใจฟังธรรมอยู่เป็นประจำ ได้รักษาศีล ๕ ไม่เคยต่างพร้อย และได้เจริญภาวนาตามสมควร เมื่อละจากโลกนั้นแล้ว ข้าพเจ้าได้ไปบังเกิดในวิมานทองร้อยโยชน์ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

มหารถเทพบุตร

๔๒๘

มีอุปสรรคหลายโกฏีเป็นบรืวาร ด้วยอานุภาพแห่งบุญตามทีลั้งสมไว้
รถเทียมม้าอาชาไนยพันตัวซึ่งเป็นทิพย์ และสำเร็จด้วยรัตนะ
เจ็ดกับังเกิดขึ้น”

เทพบุตรท่านนี้ได้สววยทิพยสมบัติในดาวดึงส์จนลัน
อายุชั้ย จากนั้นได้ท่องเที่ยวไปๆ มาๆ อยู่ในเทวโลกทั้ง ๖ ชั้น
ยังมิได้ลงมาเกิดเป็นมนุษย์เลย ครันมาในยุคพุทธกาลนี้
ท่านได้ย้อนกลับมาบังเกิดเป็นเทพบุตรที่ดาวดึงส์อีกครั้ง
และยังได้ชื่อเดิมว่า โคपाल เทพบุตรได้สรุปเรื่องราวให้พระ-
เถระฟังว่า “สิ่งทีได้มาทั้งหมดนี้เพราะทำบุญอุกเนื่อนาบุญ
ข้าพเจ้าได้เห็นพระพุทเจ้าผู้สูงสุดกว่านรชนทั้งหลาย ผู้เปิด
ประตูแห่งอมตนคร ข้าพเจ้ามีจิตเลื่อมใสไม่คลอนแคลน
ได้ทำบุญจนตลอดชีวิต เมื่อละจากอัตภาพนั้น จึงเป็นผู้เสมอ
กับพระอินทร์ รันรมย์อยู่ในเทวบุรี ข้าแต่ท่านพระมุณี บุคคล
เมื่อหวังอายุ วรรณะ สุขะ พละ และรูปอันประณีต ฟิงถวาย
ทานแด่พระพุทเจ้าไม่ว่าในโลกนี้หรือโลกหน้า ไม่มีผู้ประเสริฐ
สุดหรือเสมอด้วยพระพุทเจ้าอีกแล้ว”

พระเถระรู้ว่า เทวบุตรกำลังมีจิตปราศจากนิวรณ และ
มีจิตเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอยู่ก่อนแล้ว ท่านจึงแสดงอริยลัลล
ให้ฟัง มหารถเทพบุตรได้น้อมจิตตามกระแสธรรม เพียงชั่วครู่

มหาวิทยาลัยพุทธ

๔๒๕

เท่านั้น ก็ได้บรรลุลหรรณเป็นพระโสดาบัน ผู้ไม่มีวันตกต่ำใน
สังสารวัฏอีกต่อไป

เราจะเห็นว่า การเทียบความสว่างของรัศมีกายก็ดี
อายุ วรรณะ สุข พละ ยศหรือความเป็นอธิปไตยทั้งหลายก็ดี
ต้องอาศัยบุญอย่างเดียวนั้นนั้น จึงจะเทียบกับเทพนิกายเหล่า
อื่นได้ เพราะฉะนั้น เมื่อเราได้ยินได้ฟังแล้ว ให้รักในการสั่งสม
บุญกันอย่างเต็มที่ เมื่อพูดถึงเรื่องการทำบุญของพวกเราในยุค
สมัยนี้ เรามีเนื่อนาบุญคือ พระภิกษุสงฆ์และสามเณร ผู้เป็นอายุ
พระศาสนามากกว่า ๓ แสนรูป ไทยธรรมของพวกเราที่มีอยู่
เหลือแต่เพียงว่าเราจะให้โอกาสแก่ตัวเองในการที่จะสร้าง
มหาทานบารมีหรือไม่เท่านั้น เราต้องเพิ่มทั้งศรัทธาและกำลังใจ
ในการสร้างความดี มุ่งมั่นว่าจะสั่งสมบุญทุกอนุนาทีเดียว อย่าให้
โอกาสดีๆ ผ่านเลยไป ต้องเก็บเกี่ยวบุญทุกอย่าง ทั้งทาน ศีล
ภาวนา แม้บุญเล็กบุญน้อยก็ไม่มองข้าม แล้วเราจะเป็นผู้มีบุญใหญ่
ติดตัวข้ามภพข้ามชาติกันทุกคน

